

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Explicata sententia probatur, & defenditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

net, sed denominabit solam necessariò volentem. Ad hæc duo cætera omnia reducuntur, quæ postea afferemus, & solvemus.

§. II.

Explicata sententia probatur, & defenditur.

100. **D**ico, libertatem divinam posse rectè explicari, afferendo quòd actus liber, sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & ut terminatur ad bonitatem divinam, sed ut terminatur ad creaturas, & ens connotat: ita ut in re-cto importetur ipse actus necessarius secundum se, & quantum ad entitatem, in obliquo verò importentur creaturæ. Hæc sententia communior est inter Thomistas, quam inter cæteros egregiè explicat & probat Nazarius, ex quo plura hic desumimus.

101. Probatur conclusio. Ad libertatem divinam si-ve ut analogicè convenit cum libertate creata, si-ve singulari ratione, quatenus divina est, & à creata differt, tria duntaxat requiruntur. Primò quòd sit perfectio intrinseca, cum sit perfectio vitalis, & immanens: Secundo quòd sit defectibilis, quia actus liber, quæ liber est, potuit non esse; & terriò ex eo quòd est divina, requiritur quòd sit immutabilis, quia in Deo nulla esse potest mutatio, aut mutationis umbra. Atqui hæc tria explicantur, & conciliantur, si actus liber sit ipse actus necessarius, non quidem ut necessarius est, & respicit bonitatem divinam, sed quatenus respicit creaturas: Ergo &c. Minor probatur, & in primis esse perfectionem intrinsecam & immutabilem, est manifestum, cum entitas actus necessarii vitalis, sit immanens, & repugnet unquam posse mutari. Possè verò etiam deficere, in quo est tota difficultas, & quod videtur non satis posse cum immutabilitate conciliari, probatur ex eo quòd non dicamus actum liberum esse ipsum actum necessarium, ut necessarius est, sed esse actum necessarium quidem quantum ad entitatem, ut tamen connotat creaturas: Atqui sub hac ratione potuit deficere, & potuit non esse; nam cum creatura ipsa possit non esse, etiam necessè est, ut hæc connotatio, quæ reperitur in actu necessario, possit deficere, sicut terminatio personæ divinæ, quæ terminat humanitatem, deficeret, etsi nihil intrinsecum amitteret, quod naturæ divinæ superadditum sit, ex eo præcisè quòd humanitas uniri, & terminari desineret.

102. Probatur secundo, & ut multa prætermittamus quæ minis difficultatem attingunt, unicum solum ostendendum videtur, scilicet non esse necessarium, ut admittatur aliqua perfectio, vel actualitas, vel aliud quid simile, quòd superaddatur actui necessario, sed posse ipsum actum necessarium quantum ad entitatem & substantiam, connotare creaturas, & ex ea connotatione denominari & fieri liberum: unde potest sic confici argumentum. Potest actus voluntatis divinæ secundum se necessarius, terminari ad creaturas, ut ad objectum materiale, sine alia perfectione superaddita: Atqui ut terminatur ad creaturas, non potest non esse liber: Ergo non est necessè, ut actus liber addat actui necessario perfectionem intrinsecam. Minor est evidens, non enim alio modo potest respicere creaturas, quam liberè; cum sit ab iis omnino independens, neque libertas exercetur nisi circa creaturas, nam bonitatem divinam necessariò respicit tanquam proprium specificatum. Major verò etiam probatur, Quando actus

terminatur ad suum objectum formale & specificatum, potest sine ulla perfectione, vel actualitate superaddita, terminari ad objectum materiale: Atqui creaturæ sunt objectum purè materiale respectu actus voluntatis divinæ: Ergo idem actus necessarius, qui terminatur ad bonitatem divinam ut ad objectum formale, potest sine perfectione superaddita terminari ad creaturas. Major videtur aperta, quia cum potentia & objecti, proportionem, & adæquationem habeant, sicut objectum formale omnem continet perfectionem, bonitatem, & difficultatem; ita etiam omnis perfectio potentiae, & veluti omnis ejus vis exercenda est, ut possit attingi: cum verò objectum materiale nullam perfectionem addat, nulla etiam ex parte potentiae requiritur major perfectio superaddita.

Confirmatur exemplo intelligere divini. Idem enim intelligere divinum quòd terminatur ad essentiam divinam, ut ad objectum formale, sine nova perfectione superaddita, terminatur ad creaturas, ut ad objectum materiale: Ergo etiam idem actus voluntatis divinæ, necessarius quantum ad substantiam, potuit terminari ad creaturas, sine alia perfectione superaddita. Idem etiam aut quid simile contingit interdum in rebus creatis, nam eadem relatio paternitatis, quæ terminatur ad unum filium, terminatur ad cæteros, etsi nihil intrinsecum ipsi adveniat.

Probatur terriò ex quatuor dotibus & perfectionibus voluntatis divinæ, quibus creatam superat, & quibus ostenditur, quòd licet libertas creata sit aliqua perfectio superaddita actui necessario, aut ipsi potentiae, libertas divina nihil addat, sed sit ipse actus necessarius, ut terminatur ad creaturas.

Prima perfectio est summa actualitas voluntatis divinæ, ex qua sic arguitur. Ideò libertas creata est aliqua perfectio & actualitas superaddita, & quæ media est inter potentiam & objectum, quia voluntas creata est potentialis, nec potest seipsa immediate versari circa objecta, & ea attingere: Atqui voluntas divina actualissima est, & actus purus: Ergo poterit immediate, & sine perfectione superaddita, ad objecta terminari.

Secunda perfectio, & quæ ex priori oritur, est quòd habeat immediatè dominium supra objecta, & quòd libertas divina non consistat in dominio quòd habet supra suos actus, ut libertas creata, sed in dominio quòd habet supra objecta, quæ potest producere & immutare prout voluerit; ex quo sic eruitur argumentum. Voluntas divina actualissima, vel unicus actus ipsius, à quo nullo modo distinguitur; & qui secundum substantiam est necessarius, debet comparari cum objectis, sicut voluntas creata comparatur cum suis actibus: Atqui voluntas eadem quantum ad substantiam producit actus & necessarios & liberos, quibus denominatur & necessariò & liberè volens: Ergo etiam voluntas divina, aut unus actus ipsius, idem omninò respicit, & bonitatem divinam & creaturas, & ab eo denominatur & necessariò & liberè volens; & cum creaturas variè respiciat, & immutet ut libuerit, etiam variè denominari poterit & volens, & nolens.

Tertia perfectio est quòd voluntas divina sit infinita, & actus ipsius infinitus sit; unde sic arguitur. Ideò in creatis actus liber distinctus est ab actu necessario, quia sicut ipsa voluntas creata finita & limitata est, ita & quilibet actus est finitus; unde & plures requirit, quorum unus sit necessa-

tus, alius liber, alius sit volitio, alius vero nolitio; unus versetur circa unum obiectum, alius vero circa alterum: Atqui e contra actus voluntatis divinae infinitus & illimitatus est: Ergo idem qui secundum se & quantum ad substantiam est necessarius, poterit etiam esse liber, esse volitio, & nolitio, velle unum, nolle alterum; & cum ille unus, ut pote infinitus, & quivaleat omnibus actibus voluntatis creatae, & eorum omnium vim & efficaciam, quamvis diversi sint ordinis, contineat, poterit eorum omnium effectus, vel quasi effectus praestare, & denominare liberè & necessariò volentem & nolentem: sicut forma superior quae inferiores virtute continet, ut est anima rationalis, quae continet vegetativam & sensitivam, eorum omnium effectus praestare potest.

107. Quarta perfectio est, quod non specificetur à creaturis: ex quo sic arguitur. Ideò actus voluntatis creatae unus & idem non potest esse necessarius & liber, terminari ad unum, non terminari ad alterum, esse indifferens ad terminationem, & non terminationem, quia specificatur à suis obiectis, & ab ijs essentialiter dependet: Atqui e contra voluntas divina non dependet à creaturis: Ergo poterit idem actus esse & necessarius & liber, volitio & nolitio &c. Major est evidens, quia cum actus specificetur à suo obiecto, fit inde, ut actus essentialiter consistat in habitudine ad suum obiectum; unde semper eodem modo se habet, & eandem denominationem tribuit; si fit volitio, denominat volitum; si fit necessarius, denominat volitum necessariò: Ergo e contra si non specificatur ab obiectis, sed ab ijs sit independents, poterit idem actus esse & necessarius & liber, & utriusque denominationem tribuere.

108. Confirmatur: Voluntas divina summe actualis, & unicus actus ipsius, qui ab ipsa ne virtualiter quidem distinguitur, ut aliàs diximus, & qui omnino quantum ad substantiam est necessarius, potest efficere & praestare ea omnia quae potest voluntas creatae, tum ratione suae mutabilitatis, tum ratione suae indifferentiae, tum ratione plurimum actuum: Atqui facile intelligimus voluntatem creatam, ratione suae indifferentiae, & per plures actus, posse velle unum necessariò, & velle alterum liberè: Ergo & voluntas divina, etsi nulla alia perfectio intrinseca superaddatur, poterit & velle & nolle, & velle necessariò & velle liberè. Major videtur aperta; quia voluntas divina, & unicus ipsius actus, continet eminenter quidquid perfectionis est in libertate, & indifferentia voluntatis creatae, non minus quam essentia continet omnem rationem entis, unde voluntas divina actualissima, correspondet voluntati creatae ut est potentia, & ut habet actum; & sicut essentia divina, quia infinita est virtutis, in sese habet rationes omnes, & eas veluti conciliat, quae in creatis oppositae sunt; ita summa illa actualitas voluntatis divinae, & immutabilitatem, & defectibilitatem, qualis necessaria est, & sufficit ad libertatem, conciliat.

109. Confirmatur ultimo exemplo ex mysterio Incarnationis desumpto; eadem enim videtur esse utrobique difficultas, & omnino par ratio. Nam quod in actu libero Dei difficultatem ingerit, est quod duo necessariò admittenda sint, quae non videntur posse conciliari, scilicet immutabilitas actus, & defectibilitas, qualis requiritur ad libertatem; haec duo etiam in mysterio Incarnationis occurrunt, nam persona divina incipit de novo terminare, & potest desinere terminare; & tamen

Tom. I.

A persona divina est immutabilis, unde videtur eodem modo utraque difficultas resolvenda. Ita vero mysterium Incarnationis explicamus, quod immutabilitas se teneat ex parte personae, omnis vero mutabilitas, & sola, ex parte naturae assumptae; neque necesse est ullam perfectionem intrinsecam admitti in persona terminante, quae possit mutari & desinere; cuius ratio est, quam asserunt Thomista cum Divo Thoma, quod persona terminet ratione suae actualitatis, & non potentialitatis; unde ipsa persona immutat humanitatem, ipsa vero nullà ratione mutatur, quia haberet aliquid potentialitatis, & posset alio modo se habere. Idem igitur erit dicendum de actu libero Dei, quantum ad substantiam esse omnino immutabilem, & summe necessarium, mutationem vero, & defectibilitatem se tenere ex parte creaturae productae, quam connotat, neque aliud admittendum esse ex parte actus, quod possit desinere; cuius eadem ratio est, quia actus voluntatis divinae non minor subest actualitas ad immutandas creaturas, quam personalitati ad terminandam humanitatem: Ergo actus voluntatis divinae poterit immediatè immutare creaturas, absque eo quod ullà ratione mutetur, aut mutabilis, vel defectibilis sit.

§. III.

Solvuntur objectiones.

C **T**Ria sunt praecipua argumenta, quae possunt obijci, quae hic breviter solvemus, & ex eorum solutione, facili erit ad alia omnia, si quae obijciantur, responsio.

Obijciatur itaque primò ad probandum libertatem debere consistere in aliqua ratione intrinseca superaddita actui necessariò. Actus liber, quae liber est, debet posse deficere, cum potuerit non esse: Atqui non potest deficere, nisi consistat in aliqua actualitate, vel ratione intrinseca, distincta ab actu necessariò; siquidem repugnat actum necessarium posse deficere: Ergo &c.

D **C**onfirmatur: Constitutum divini decreti liberi, potuit Deo deficere, sub ea ratione, quae ipsum constituit liberè volentem creaturas: Atqui quod Deum constituit liberè volentem creaturas, non potest non esse aliquid intrinsecum: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Majorem: Actus liber quae liber debet posse deficere, quantum ad entitatem, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, vel secundum illud quod importat in recto, nego: Secundum connotationem, & illud quod dicit in obliquo, concedo. Vel aliis terminis: debet posse deficere subjectivè, vel activè, & secundum illud quod se tenet ex parte Dei, nego: Objectivè, vel passivè, & secundum illud quod se tenet ex parte obiecti & termini, concedo. Et eadem solutio applicanda est Minori, & ejus probationi. Etenim actus liber non est actus voluntatis divinae secundum substantiam, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, quia nihil haec sententia quam defendimus intrinsecum Deo admittit, quod non sit necessarium; sed est actus secundum virtutem exercitam, ut habet rationem causae, & ut creaturas connotat: quod exercitium, vel connotatio duo dicit; alterum in recto, & est ipse actus secundum perfectionem actualem intrinsecam, omnino immutabilem; & alterum in obliquo; & est ipse effectus productus, defectibilis: Unde defectibilis.

E e e iij